

Večernik

Leto I. (VIII.), šte. 179

Maribor, torek, 6. decembra 1927

»JUTRA«

Izredna razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem čaku, zav. v Ljubljani št. 11.400
Vojna mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifi
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Stalin napoveduje novo svetovno vojno

S KONGRESA RUSKE KOMUNISTIČNE SRTANKE. — KRITIKA POLITIKE DRUŠTVA NARODOV.

MOSKVA, 6. decembra. Včeraj se je pričel tu kongres ruske komunistične stranke, ki ga je otvoril predsednik izvrševalnega odbora sovjetske unije, Stalin, z velikim govorom o mednarodnem položaju.

Stalin je opozarjal uvodoma na nevarnosti kapitalistične krize, ki je posledica razdelitve interesnih sfer in sirovin ter grozi, da izzove novo svetovno vojno.

Razpravljajoč o politiki Društva narodov in ženevski razorožitveni konferenci je izjavil Stalin, da je Društvo narodov le krinka, pod katero vodijo kapitalistično orijentirane države svojo oboroževalno politiko.

Kjerkoli bi pač najprej nastala kriza, bodisi potem na balkanskem polotoku, ali na Kitajskem, v Indiji ali Afriki, povsod bo to začetek velikega klanja, ki bo zrušilo lažnivo stavko miru Društva narodov.

Napori Anglije, da bi ustvarila protirusko fronto, se morejo smatrati za izjalovljene, toda Anglija še vedno noče mirovati, ker nadaljuje svojo akcijo proti Rusiji.

Naša prva naloga — je zaključil Stalin — je ta, da novo vojno čimbolj zavlečemo, do tedaj pa mora biti rdeča armada revolucionarne Rusije za slučaj kapitalistične svetovne vojne dobro oborožena.

Akcija makedonstvujuših preko Maribora in Zagreba

ZANIMIVA SODNA RAZPRAVA V ZAGREBU.

Kakor so časopisi svoj čas poročali, se je nekega dne tekočega leta pojavil v garderobi zagrebskega kolodvora Sava postrežek Grga Cindrić, da dvigne dva kovčega. Ker sta bila kovčega sumljiva, mu nista bila izročena, ampak so jih oblastveno odprli in našli v njih polno makedonskih listov in brošur, poleg tega pa tudi fotografijo Todora Zorića. Ko so slednjega aretirali, je priznal, da je brez posla in da je vsak teden prinesel iz Maribora dva kovčega listov in brošur in jih potem iz Zagreba v zavojih pošiljal na razne naslove v Južni Srbiji. Vedel je, da so komunistične vsebine, ni pa — pravi — vedel, da je njih razširjanje v naši državi zabranjeno.

Razprava, ki se je vršila nedavno v Zagrebu pred sodiščem proti Cindriću in Zoriću, je bila takrat preloženca, da se dobijo podatki glede listov in brošur iz ministrstva za notranje zadeve. Od tam je sedaj dospel odgovor in v soboto, dne 3. t. m. se je vršila ponovna razprava. V odgovoru ministrstva so zanimivi podatki o akciji makedonstvujuših, ki jo vodi organizacija Balcanique Federation na Dunaju, kjer izhaja tudi časopis »La federation balcanique« v vseh balkanskih jezikih. Cilj organizacije je: ustvariti sovjetske republike na Balkanu s pomočjo revolucionarnih akcij. List finansira boljševiška vlada. V naši državi je zabranjen.

Obstoji še posebna Notranja makedonska revolucionarna organizacija »Obedinjenje«, ki je cilj je izvojevanje svobodne neodvisne Makedonije v okviru njenih geografskih in ekonomskih mej kot samostojne politične entitete in sestavnega dela bodoče balkanske federacije. Naloga te organizacije je, ustanavljati revolucionarne organizacije med narodnimi masami v vsej Makedoniji, bodisi pod Bolgarsko, Jugoslavijo ali Grško, ter med makedonskimi emigranti. Vse te organizacije naj pripravijo splošno narodno vstajo.

Makedonski emigranti komunistične smeri izdajajo na Dunaju tudi polmesečnik »Makedonsko Delo« v bolgarskem jeziku z izrazno tendenco.

Državni pravdnik dr. Marochino je v svojem govoru podal zanimivo zgodovinsko sliko makedonskega gibanja skozi 50 let nazaj. Prvi makedonski pokret je imel idealni značaj: borba proti osebni nesigurnosti, za politične svobode, proti korupcionizmu turškega režima, proti ekonomski sužnosti kmetov (¼ plodov so dobili begi, ¾ kmetje). Popolno osiromašenje je tiralo narod v revolucijo: za osvoboditev od Turkov. Makedonski emigranti na Bolgarskem osnujejo l. 1893. N. M. R. O. za izvojevanje politične svobode za Makedonijo. Bolgarska vlada je izrabila organizacijo, ki se je naglo širila po mestih in vaseh, v svoje imperijalistične svrhe. V organizacijo vstopijo oficirji, vzamejo vodstvo v roke, osnuje se v Bolgarski vrhovni makedonski komitet. L. 1895. so bile pod vodstvom bolgarskih oficirjev posamezne teroristične in četniške akcije. Turška vlada vrši represalije. Leta 1908. se pojavi mladoturški pokret, ki gre za konsolidacijo Turčije. Ta pokret pomeni hud udarec za makedonsko organizacijo. Slede ogorčeni boji z Mladoturki. Med balkansko vojno preneha delovanje makedonskih revolucionarjev. Svetovna vojna izpremeni položaj. Makedonci so razočarani nad bolgarsko upravo. Tudi poveljni režimi v Bolgariji niso zadostili težnjam makedonskih revolucionarjev.

Ta položaj je izkoristila tretja internacionala, obljubila makedonsko ujedinjenje in samostalnost v balkanski federaciji in podpirala pokret. Nastala je borba med dvema strujama: Protogerov in njegovi hočejo priključitev Makedonije, ki je pod Jugoslavijo in Grško, k Bolgarski, komunisti pa streme po ustanovitvi balkanske federacije.

V Zoričevih kovčegih najdeni material je komunistični, torej one struje, ki hoče nasilno politično izpremembo na našem ozemlju in odtrganje dela naše države z oboroženo silo.

Zorić je bil obsojen na 6 let težke ječe, postrežek Cindrić pa je bil oproščen.

Umor iz pohlepa po dedščini

KRVAVA ROBBINSKA TRAGEDIJA V PREKMURSKI VASI. — ZAGONELEN UMOR STAREGA POSESTNIKA.

Maribor, 6. decembra.

Včerajšnja porotna razprava proti Rojku in Vokaču se je nadaljevala popoldne od treh do pol osmih. Ljudskim sodnikom je staval porotni senat dvoje vprašanj, sta li obtoženca kriva hudodelstva uradne povere zneska nad 5000 Din. Porotniki so sicer z osmimi glasovi potrdili krivdo obeh, a so rekli, da gre le za znesek pod 5000 Din in nad 250 Din. Rojko in Vokač sta bila nato obsojena vsak na 18 mesecev težke ječe.

Danes razpravlja porota o grdem umoru v Prekmurju. Obtoženi so tega hudodelstva 57 letna Terezija Šolar, njena hčerka 21letna Frančiška Šolar, poročena z Ernő Jakišem, ki sedi kot tretji na zatožni klopi. Vsi trije so dogovorno in zahrbtno umorili meseca februarja v Fokovcih moža prvoobtoženke, 64 letnega Štefana Šolarja. Terezija Šolar je razen tega obtožena še hudodelstva obrekovanja, ker je v Murski Soboti in v Mariboru pred sodiščem trdila, da je morilec Jože Šolar, Štefanov sin iz njegovega prvega zakona.

Stara zakonca Terezija in Štefan Šolar se nista dobro razumela. Tudi hčerka Frančiška je sovražila očeta. Obema ni bilo prav, da ni hotel izročiti Štefan še pred svojo smrtjo posestva njima, temveč ga je nameril sinu Jožetu, ki ga je imel zelo rad, kar se ne more niti najmanj trditi glede žene in hčerke.

Dne 5. februarja ponoči je bilo maščevanje izvršeno. Obtoženi so v spanju umorili Štefana Šolarja. Hoteli pa so zakriti vsako sled za svojim krvavim dejanjem. Zato so odnesli mrtvega Štefana na pot nedaleč od hiše, sobo pa lepo osnažili vseh krvavih madežev. Toda orožniki so kmalu ugotovili vse polno sledov krvi v hiši in okoli nje. Tako ni mogla dolgo držati trditve, da je umoril Štefana zunaj na prostem njegov sin Jože, ki prebiva v drugi vasi. Proti domačini, to je Tereziji Šolar, Frančiški in Ernő Jakišu, je govorilo še mnogo drugih posrednih dokazov. Imenovani so šli po umoru k sosedu po nosilnice, da ž njimi prenesejo mrtvega iz hiše na pot, kjer so ga našli ljudje drugi dan preoblečene, sicer pa vsega razmesarjenega. Štefan Šolar je imel namreč 14 silnih ran, prizadetih najbrž s sekuro. Rane na lobanji in vratu so bile vse smrtonosne.

Sodna izvedenca sta prišla na podlagi obdukcije do sklepa, da je truplo ležalo po nastopu smrti več ur na hrbtu, pozneje pa je bilo prenešeno na mesto, kjer

so ga našli ležečega na trebuhu. Kajti sicer bi morala biti okolica okrvavljena na široko. Da je bil Štefan umorjen doma, kaže tudi dejstvo, da je Franc Nemet našel 25. februarja v gozdu blizu hiše umorjenega krvavo rjuho, slamnjačo in perje iz podzglavnika, last prvoobdolženke.

Terezija Šolar je spočetka sicer izjavila, da vzame vso krivdo nase, češ da je v medsebojnem prepiru v hlevu na postelji ležečega moža udarila s sekuro po glavi, nakar ji je zbežal. Kmalu nato pa je to izjavo preklcala in izjavila, da je po njenem prepričanju izvršil umor Jože Šolar. Glede krvavih madežev v hiši in kuhinji trdi Terezija, da izvirajo od svinje, ki so jo dva tedna prej zaklali. Sedaj pa taji Terezija vsako krivdo. Tudi hčerka Frančiška pravi, da je nedolžna in da ni imela povoda biti sovražna svojemu očetu. Ernő Jakiš trdi, da po 4. febr. sploh ni bil več v hiši umorjenega.

Javili pa sta se prič, ki sta izpovedali, da sta videli ob treh zjutraj dne 6. febr., ko sta lovila v gozdu lisice, da prihajajo proti Šolarjevi hiši ljudje in da sta prav dobro razločila Terezijo, Ernő Jakiša, ki je nesel nosilnice, in za tema Frančiško. Vsa trojica se je nedvomno vračala proti domu, ko je bila pustila mrtvega Štefana zunaj na potu. Tudi neka tretja priča je izpovedala, da je videla ob štirih zjutraj istega dne prihajati Jakiša Ernő od Šolarjevega doma. In navsezadnje so izvedenci ugotovili, da so madeži v hiši od človeške krvi.

Današnja razpravo vodi vdss. Posega, prisednika sta dss. dr. Lešnik in okr. sodnik dr. Adamič, zapisnikar dr. Berlic. Državni pravdnik dr. Hojnik, zagovorniki dr. Šnuderl, dr. Bergoč, dr. Novak in dr. Stanjko, sodna izvedenca zdravnik dr. Jurečko in dr. Glančnik.

Zaslišanje obtožencev je trajalo do blizu enajstih. Strašen križ je imel predsednik s 57 letno Terezijo Šolar, ki se ji ne ustavi zlepa jezika. Neprestano trdi, da je popolnoma nedolžna. Vije roke in se solzi: »Pri živem bogu, to je nej rejs, to je nej istina!« — da bi bila ona umorila svojega moža. Predsednik sploh ne pride do besede. Še kasneje, ko zaslišujejo Frančiško, ne more stara molčati. Frančiška tudi trdi: »Gospod bog zna, kak sem nedolžna!« Ne izključuje pa možnosti, da bi bila umorila očeta res mati Terezija. Ernő dokazuje svoj alibi.

Po zaslišanju nekaterih prič je bila razprava ob 12. za dve uri prekinjena.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo

DUNAJ, 6. decembra. Avstrijska delegacija, ki se je mudila v Beogradu radi pogajanj glede dopolnitve in izpremembe sedanje avstrijsko-jugoslovanske trgovinske pogodbe se je včeraj vrnila na Dunaj, ker so bila pogajanja radi nepričakovanih zahtev jugoslovanske delegacije prekinjena. Težkoče so nastale na avstrijski strani radi agrarne uvozne carine, na jugoslovanski strani pa radi zaščitnih carin. Vendar pa je pričakovati, da pride do kompromisa.

SESTANEK SKUPŠČINE.

BEOGRAD, 6. decembra. Kako se zatrijuje v vladnih krogih, se sestane skupščina v ponedeljek k plenarni seji. Vendar pa bodo trajale seje največ dva dni, da bo izvršena volitev odsekov za predložene predloge. Za danes popoldne je sklicana seja finančnega odbora, da napravi računsko zaključke k proračunu za leto 1924-25.

Borza

LJUBLJANA, 6. decembra. Devize: Berlin 1358, Curih 1095.5, Dunaj 801.25, London 277.80, Newyork 56.74, Praga 168.45, Milan 308, Pariz 224. Efekti: Celjska 164, Ljub. kreditna 132, Prva hrvaška 860, Vevče 133, Ruše 275—290, Stavna družba 56, Šekir 104.

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Maribor v znamenju čokolade

NAJNOVEJŠI MARIBORSKI ŠPORT. — AVTOMATI. — ZBIRANJE SLIK. — LOV ZA KRALJICO. — TRIUMF SLADKOSNEDNOSTI.

Maribor, 6. decembra.

Ne samo z nogobrcem, hazeno, teniškom in zbiranjem značk, pečatov itd. se bavi nadebudna mariborska mladina, v zadnjem času se je pojavila še neka druga panaga zbiranja, ki se je s pravo športsko strastjo razpasla po mestu. Pred trgovinami vseh mogočih sladkosti jih vidiš stati: osnovnošolski paglavci in srednješolski različnih čepic kupujejo, gledajo, primerjajo... vse v znamenju čokolade.

Iznajdljive tvornice čokolade so v boju za obstanek prišle na dobre reklamne ideje. Pred nekaj dnevi smo poročali o hišnih avtomatih tvrdke »Drava«, ki privablja mariborsko mladež. Pa tudi deca ni nič manj »iznajdljiva«: prišla je na to, da se tudi za 10 para dobi čokolada, le — »bolj pritisniti je treba«. Seveda se zato eksperimentira na vse načine in končni efekt avtomata je, da se — pokvari, zraven tega pa je namesto dinarčkov poln zavrženih par. Drugi dan se prikaže napis »Pokvarjeno«. To varna bi morala uvesti posebne avtomatske stražnike ali nabaviti aparate s finjšo konstrukcijo, kjer je zloraba nemogoča.

Druga reklamna novost je zbiranje sličic, kuponov in črk, ki se prilepljajo v posebne zbiralne zvezke. Mirim, Nestle, Talmone, Tobler, la Cigogne i. dr. tekmujejo med seboj za lepše nagrade: ure, gramofoni, fotografski aparati, centi čokolade, kolesa itd. Vse to je ide-

al mariborske mladine, ki doma in v šoli računa ter lepi najrazličnejše serije iz vseh delov sveta v albume. Zakaj pa tudi ne? Saj ni tako težko dobiti par dinarčkov in hajd — po sladko čokolado s sliko in novo številko!

Najtežje je pač dobiti sliko avtomobila, ki pride, zadnja v album. Nestle zahteva celo sliko kraljice, ki se nahaja le v veliki dragih zavojih. Ta »lov za kraljico« je v Mariboru posebno aktualen. V to »bezganje« so padli zraven malih tudi veliki otroci. »Ste že dobili kraljico?« sliši nežno gospico na promenadi. »Že 1000 Din me stane, pa je še nimam!« odvrne elegantni kavalir in ji podari pest čokolade. Lažje je pri »La Cigogne«, kjer je treba prinesiti 40 slik z avtomobilom na koncu. Pred nekaj dnevi sta 2 učenci pridobila lepi uri, vsekakor prav poceni. »Mirim čokolada je najboljša!« je stavek 23 črk, za katere dobiš lep gramofon, čokolado in druge sladkarije. V vsaki čokoladi najdeš listek z 1 črko. Torej zraven kraljice še mnogo drugega pošla! Poleg zanimivega iskanja pa še sladka čokolada!

Reklama se je v Mariboru krasno posrečila, čeprav nam ni znano, kdo ima prvenstvo. »Maribor — v znamenju čokolade!« bi mogli ugotoviti ob letošnjih praznikih. — Pred težkim vprašanjem pa so starejši, vzgojitelji in učitelji: »Kako preprečiti zapravljane denarja?« Odgovor je težak, ulica manifestira, mladina sodeluje, sladkosnednost pa triumfira...

Novice iz Ptuja

Težka izguba je zadela našega rojaka dr. svetnika dr. Sagadina v Beogradu. Dne 2. decembra mu je umrla najstarejša hčerka Regina v nežni starosti 18 let na angini; ravno je napravila prvi študijski izpit z odliko. — Cenj. rodbini naše sožalje!

Poročila sta se mizarški mojster Slavko Vivod in gđ. Micika Rakuša, oba v Ormožu. Oba izvirata iz odlično narodnih rodbin ter sta znana narodna delavca. K poroki čestitamo. Na gostiji se je nabralo za Dijaško kuhinjo 130 Din.

Veliki župan dr. Schaubach je v soboto biskal Ptuj in pregledal uradovanje arezkega poglavarstva, mesta Ptuja in okrajnega zastopa. Nato je odšel v Ormož.

Cerkveni kocert v Ptuj v stolni cerkvi je napravil znani kvartet Zika v nedeljo dne 4. dec. popoldne. Po dvajsetih letih je bila takšna prireditev ponovljena. Obisk v cerkvi je bil dovoljen, poslušalci zelo hvaležni.

Narodna prireditev v proslavo 1. dec. v Društvenem domu je bila zelo dobro obiskana. — Prirejena po podružnicah CMD, je prinesla lep gmotni in moralni uspeh.

V Novivasi pri Bračiču so Rogozničarji igrali znano igro: Županova Micka. Igralci so bili na mestu, igra dobro uprizorjena, obisk veliki. S to igro je bil proslavljen novozgrajeni oder v Bračičevi dvorani in se je izpolnila želja lastnika g. Fr. Bračiča, ki je ob otvoritvi dejal, da je dvorano zgradil: ljudstvu v pouk in zabavo.

Koncert Zikovega kvarteta

Sinoči so nam mojstri Zikovci nudili velik umetniški užitek. Po dvoletnem prebivanju so nas spet obiskali in ti obiski so za nas vselej posebni muzikalni dogodki. Iz leta 1920, ko so začeli javno nastopati, so bili pri nas sedaj že osemkrat. Igrajo torej v našem koncertnem pokretu eno najvažnejših vlog, kajti, pomagali so vzbujaati zanimanje za komorno glasbo, dvigali so stopoma umetniški okus koncertne publike in seznanili so nas z lepim številom komornoglasbenih del. Tega se zaveda tudi naše občinstvo. Videlo se je večer, kako umevanje, da prisrčno razmerje se je ustvarilo med proizvajajočim in sprejemajočim delom.

Poslušalci se kar niso hoteli ločiti in zaželeli so dodatek za dodatkom.

O proizvajanju samem poročamo lahko kratko to, da je bilo mojstrsko. Človek je imel utis, da sliši samo enega igralca, tako popolna je bila edinost. Zvočne barve in tehniške poednosti so se spajale na najidealnejši način.

Spored je bil zanimiv; spajal je klasicizem z modernim in najmodernejšim. Na prvem mestu je bil oče godalnega kvarteta: Haydn, s svojimi g-mol kvartetom. To je intimna glasba, ki še vedno živi in bo živela. Tukaj so pokazali Zikovci svojo nedoseženo vrlino v interpretaciji in tehniški izvršitvi. Na drugem mestu je bil Škerjanc s svojo Sonato di camera. V prvem stavku (vivace) se kaže vpliv francoske moderne, drugi stavek (scherzo) je brezdvomno originalen. Aplavz je bil velik. Koliko od tega gre na račun dela in koliko na kakovost proizvajanja, ne moremo presoditi. Koncertni spored je končal s Sukovim kvartetom op. 11. Je to češka glasba v stilu zmernega modernizma in še pod vplivi klasične šole.

Zikov kvartet raste in raste, o tem smo se uverili spet topot. Na našem koncertnem odru so vselej iskreno zaželeni. H. D.

Pred stavko grafičnih delavcev

Člen 79 novega finančnega zakona je izzval posebno v vrstah grafičnih delavcev silno razburjenje. Določa namreč, da morajo grafični delavci plačevati davek kot kvalificirano osebo, ker jih ne priznava za fizične delavce temveč za — činovnike. Savez grafičnih delavcev je že razpravljal o tem vprašanju in je posebna delegacija posetila tudi ministra za socialno politiko, ki je uvidel nemogućnost te odredbe. Davek bi namreč znašal 11 odstotkov z vsemi ostalimi davki. Ker pa so grafični delavci že sedaj preobremenjeni z raznimi prispevki, se je postavil Savez grafičnih delavcev soglasno na stališče, da njegovi člani tega davka ne morejo plačati in je najavil kot protiproti protestno stavko za vso državo. Stavka bi trajala 24 ur in bi ne mogel v tem času iziti noben list v državi. Kedaj bo proglašena ta stavka, še ni določeno; ako pa merodajni faktorji ne bi hoteli preklicati ene razveljaviti te za tiskarje usodne odredbe, potem bodo grafični delavci sklepali še o nadaljnjih ukrepih. —

Spominjajte se CMD

Mariborski in dnevni drobiš

Koliko je v Mariboru volilnih upravičencev?

V volilnih imenikih mesta Maribora, ki so bili na podlagi reklamacij sestavljeni in od sodišča potrjeni za sedanje občinske volitve, je vpisanih: v I. okraju 1531, v II. okraju 1927, v III. okraju 863, v IV. okraju 1122 in v V. okraju 2420 volilnih upravičencev. Vsega skupaj torej 7863 volilcev, napram 8157 pri skupščinskih volitvah 11. septembra. —

K mariborskim občinskim volitvam.

Iz zanesljivega vira se nam poroča, da naš članek o postopanju posameznih strank pri prihodnjih občinskih volitvah mariborskih, v kolikor je bilo omenjeno, da bo slovenska kmetijska stranka smatrala g. Franca Lipovška na obrtniški listi kot svojega kandidata, ni točen, ker slovenska kmetijska stranka imenovanemu svojemu pristašu ni dala nikake legitimacije za to kandidacijo, h kateri se je svobodno sam odločil. Kolikor vemo, vodstvo slov. kmetijske stranke v Mariboru, ki strankine kandidatne liste ni postavilo, dosedaj še ni zavzelo končnega stališča o nastopu članov organizacije pri prihodnjih občinskih volitvah mariborskih. —

Občni zbor Zveze kulturnih društev v Mariboru

se bo vršil v četrtek dne 8. decembra ob pol 11. dopoldne v Narodnem domu v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Vodstveno poročilo. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Organizacija tamburaških zborov v mariborski oblasti. Pomen tamburaških zborov za narodno prosveto; govori g. Jagodič, dolgoletni vodja tamburaškega zbora pri Sv. Trojici v Slov. gor. in davčni upravitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor. 5. Volitev novega vodstva in nadzornišva. 6. Program za leto 1928. 7. Proračun za l. 1928. 8. Samostojni predlogi. Takoj po obnem zboru odkorakajo vsi delegati kulturnih društev k narodnemu žrtveniku v mestni park, kjer se bo zažgal ogenj. Ob 3. pop. bo v vseh prostorih Narodnega doma velika glasbena prireditev obmejnih tamburaških zborov in pevskih zborov. Sodelovanje je prijavilo dosedaj 7 tamburaških zborov in pevskih društev. Vstopnina Din 5, stojišče Din 3. Namen koncerta je, da se dvigne pri nas zanimanje za tamburanje in dobe obmejnih kulturnih delavci podporo za nadaljnje nesebično narodno-prosvetno delo.

Nabiralni teden za časopisje SLS

je odrejen na 11. do 18. tm. Proti temu seveda ne more nihče nič imeti; odločno pa je treba obsoditi, da so agitirji že vna prej dobili navodila, kako morajo pri tem z natančevanjem nastopiti proti naprednemu časopisju. Žalostno je za tako mogočno stranko, da se mora posluževati takih sredstev! —

Ljudska univerza.

Kakor smo že poročali, se bo vršil v pondeljek, 12. t. m. v veliki kazinski dvorani Neraličev koncertni nastop, za katerega vlada v našem mestu največje zanimanje. Koncert obsega serijozen program, na katerega že danes opozarjamo.

100.000 Din

je zadela v naši upravi kupljena srečka štev. 11530. —

Železostugarji

se iščejo za državno službo. Stalno delo, pogoji zelo ugodni. Interesenti naj se zglase jutri ali v četrtek pri Borzi dela v Mariboru. —

Smrtna kosa.

Včeraj je v 80. letu starosti preminul trgovec Ivan Pucher, Strossmayerjeva št. 9. Pogreb se bo vršil jutri ob 16. uri. — Včeraj je v Slovenski ul. 40 nenadoma umrl trgovski potnik Anton Veritti, star 74 let. Pogreb jutri ob pol 17. Blag jima spomin! —

Sahovski klub ima svoj sestanek, v sredo 7. t. m. ob 8. zv. v kavarni Jadran. Važen razgovor o slavlju radi Aljehinove zmage. — Isti večer se vrši simultanka, ako se javi dovolj igralcev. — Vsi prijatelji šaha se vabijo. —

Trgovski gremij v Mariboru

ponovno opozarja občinstvo mesta in okolice, da bodo mariborske trgovine v četrtek dne 5. in v nedeljo dne 18. t. m. dopoldne odprte. —

Zimsko sportni odsek SPD.

bo imel jutri v sredo ob 20. v Vinskem hramu odborovo sejo. — Tajnik. 1869

Smučarji dijaki!

V sredo, dne 7. t. m. ob 17. bri je v VII. raz. drž. gimnazije Miklavžev večer vseh dijakov smučarjev s splošnim predavanjem o smučski tehniki. Tudi oni dijaki-nečlani, ki se zanimajo za smučski sport, so vabljeni! Načelnik. —

Lastnikom psov.

Opaža se, da občinstvo ne izvršuje predpisov pasjega zapora. Dnevno se množijo prijave psov, ki brez nagobčnika tekajo po ulicah, ter psov, ki so ugrizli ljudi in dostikrat niti prijavljeni niso v pasjem katastru. Občinstvo se opozarja, da bodo psi, ki so koga ugrizli, dalje psi, ki so bili ponovno prijavljeni radi kršenja pasjega zapora, ter psi, ki niso prijavljeni v pasjem katastru, brezpogojno oddani konjaču in pokončani. —

Tatvine.

Včeraj popoldne je neznan uzmovič ukradel trgovskemu potniku Tomažu Simončiču iz njegovega stanovanja 800 Din vredno usnjeno suknjo. O storilu ni nobenega sledu. — Antonu Molnarju, steklarju, ki je bil zaposlen v Linhartovi ulici, pa je tatinska roka izmaknila demarico, dva dijamanta za rezanje stekla, 3 srečke in krstni list. Osumljenca zasleduje policija. —

Policijska kronika.

Od pondeljka na torek je bilo aretiranih 5 oseb, dočim je bilo radi najrazličnejših prestopkov vloženih 17 prijav. — Iz Avstrije je bil priveden kovaški pomočnik Otmar Princ, ki je izvršil več manjših golrufij v Mariboru in okolici. — Radi suma tajne prostitucije je bila aretirana Ernestina Köhner. Oba sta bila oddana sodišču. —

Devetletni deček

se odda za svojega. Zglasiti se je v socialno-političnem oddelku mestnega magistrata mariborskega, Rotovski trg 9.

Murska Sobota.

Dne 8. t. m. ponovi na splošno željo občinstva, nad vse agilni dramski odsek Sok. društva v Murski Soboti igro »Revček Andrejček«, ki je dosegla pri prvi uprizoritvi vsled dovršene kreacije popoln moralen in gmoten uspeh. Zaslugo na tem je pripisati v prvi vrsti neumornemu br. Nišliverju, ki se ni bal prevzeti poleg težke režije tudi eno glavnih vlog. Ustrezaje želji drugega dela občinstva, ki ima mogoče večje zanimanje pri veseli zabavi, lahko poročamo, da pride na svoj račun dne 15. t. m., ki ne bo mogel najti konca smehu »Pri belem konjičku«. — 1868

Smrt grofa Saše Kolovrata.

Na Dunaju je umrl sinoči grof Saša Kolovrat, začetnik avstrijske filmske industrije. Že pred vojno je pričel filmovati v svojem dvorcu Braunsberg, leta 1914. pa je osnoval nato znano filmsko podjetje »Sascha«, ki se je kasneje fuzioniralo z nekim dunajskim podjetjem.

Solčni žarki izbeležijo perilo.

vendar se nikdo ne boji, da bi to moglo perilu škodovati. Stoletja že delajo gospodinjice na ta način. — Prašek za pranje »Radion« je poznan šele nekaj let in so se radi tega napravili poizkusi, pri katerih se je »Radionom« pralo 50, potem 100 in končno 500krat, pa so vlakna perila ostala nepoškodovana. —

»Društvo« Jadran

je pravkar prejelo brzojavko, da ga obišče Miklavž vsled pretežke kožare šele dne 8. tm. ob 4. popoldne v gostilni Kosič. Darila se sprejemajo pri tvrdki Kravos, Aleksandrova c. 13, do 8. tm. popoldne pri Kosiču. — 325

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 6. decembra ob 20. uri »Madame Butterfly« ab B. Prvič.

Sreda, 7. decembra ob 20. uri »Igra s smrtjo« ab. D. Kuponi. Zadnjič.

Četrtek, 8. decembra ob 15. uri »Divji mož«. Znižane cene. — Ob 20. uri »Čardaška kneginja«. Znižane cene. Kuponi.

Petek, 9. decembra. Zaprto. Sobota, 10. decembra ob 20. uri »Madame Butterfly« ab. G

Šola razuma in igre

ČETRTI IN DRUGI SVETOVNI ŠAHOVSKI MOJSTER. — RAZUMNE IGRE.

Aleksij Aleksijevič Aljehin je četrti svetovni šahovski mojster. Prvi je bil dunajčan Steinitz, drugi dr. Emanuel Lasker, tretji pa Capablanca. Lasker je postal šahovski mojster l. 1894., ko je tudi na ameriških tleh kot mladi 24letni jurist premagal 58 letnega svetovnega šahista Steinitza, kojega veliki šahovski uspehi so bili povod, da se je kakih deset let poprevedel naslov svetovnega šahovskega mojstra. Dr. Lasker je bil svetovni šahovski mojster do leta 1921. in je do tedaj s suvereno sigurnostjo odbijal mnoge močne napadalce na svojo prvenstvo. Kakor dobljeno, tako je bilo za Laskerja tudi izgubljeno šahovsko prvenstvo na ameriških tleh.

Danes živi Lasker kot privatni učitelj-filozof v Berlinu. Neki berlinski list ga opisuje tako-le: Šah je še vedno njegova umetnost in njegovo zanimanje. To se vidi že pri vstopu v njegovo stanovanje. V vsakem kotu je deska s 64 črno-belimi polji. Po stenah visijo diplome in razni spomini na turnirje. Mnogi šahovski klubi vseh svetovnih delov so ga izvolili za svojega častnega člana. Bivši svetovni mojster je male postave, sivih gostih in valovitih las, živega pogleda in mirnega glasu. Aljehinova zmaga je po njegovem mnenju zmaga umetnika in borca nad znanostjo, ki se smatra za merodajno v vsaki borbi. Duh in polet te zmage je v načelu močnejši, dokler je borba. Podlegel bo pa, kakor hitro bo teorija boja dovršena.

Na vprašanje, kako je sodil po izidu, je dejal: »O zmagi Aljehina sem bil prepričan, ko sem enkrat videl, da se hoče res boriti!« — Ali bo pozval svojega naslednika na boj? — »Capablanca bi pozval, če bi bil zmagal. Boj proti Aljehinu je pa pravzaprav naloga mlajših.«

Dr. Lasker vodi sedaj šolo »iger razuma«. Kaj je to? — Lasker odgovarja: »Poleg šaha spada med igre razuma japonski Go, igra na deski, ki je v nekaterih ozirih še finejša od šaha, potem mlin, angleška dama — nemška je otročarija — in vse igre s kartami, pri katerih izid ne temelji na slučaju. Te igre so pred vsem: bridge, skat, tarok in končno tudi ecarté.«

V vseh teh igrah, pravi bivši mojster, leži velika kulturna vrednost in tudi gospodarska prednost. Ljudje ne znajo dovolj ločiti stvarnosti in resnice od slučajev. Igra razuma jim kaže pot do prave ter za življenje neobhodno potrebne ločitve. V šoli razuma potom igranja razumnih iger se ljudje odvrčajo od skrajno škodljivega slučajnostnega igranja. Ko se enkrat navadijo stvarnost ločiti od slučajev, bodo lahko celo »poker« igrali z razumom.

Stari šahovski mojster pripoveduje vse to silno mirno in prevdarno, iz oči in obraza moža, ki je že blizu 60. let, kakor nekdanji njegov nevarni tekmeč, prvi svetovni mojster Steinitz, se pa vidi, da borbenost ni prenehala in da se bo prej ko slej boril zopet za prvenstvo v prvovrstni igri razuma.

Gradnja železnice Rogatec-Krapina

Ali bo Maribor s to progo kaj pridobil? Poročali smo že, da mora biti do konca novembra prihodnjega leta gradnja železniške proge Rogatec-Krapina končana, tako da bo v smislu pogodbe dne 1. decembra 1928 proga že izročena prometu. O vprašanju, ali bo proga res za 80 km krajša nego ona preko Zidanega mosta, pa nam iz železniških krogov sedaj pišejo:

Po končani gradnji proge Rogatec-Krapina, bo znasala razdalja Grobelno-Zagreb čez Krapino 103 km (Grobelno-Rogatec 32, Rogatec-Krapina 16, Krapina-Zabok 17, Zabok-Zaprešić 24 in Zaprešić-Zagreb gl. kol. 14 km), dočim znasala razdalja Grobelno-Zagreb gl. kol. čez Zidani most 115 km. Torej bo faktična razlika v razdalji le 12 in ne 80 km.

Po sedanjih razmerah, ki pa se tudi v bodoče ne bodo tako kmalu izpremenile, lahko zato že danes z gotovostjo računamo, da bo proga iz Grobelnega čez Krapino v Zagreb služila edinole lokalnemu prometu. V boljše razumevanje te trditve naj služijo sledeče podrobnosti:

Po možnosti ustroja obstoji omenjena proga iz več različnih sestav in sicer: 1. na lokalni železnici Grobelno-Rogatec vozijo vlaki do najvišje brzine 38 km na uro. Tovorni vozovi smejo biti obteženi z bruto težo 26.000 kg; 2. na progi Rogatec-Krapina bodo spočetka vozili vlaki s hitrostjo 20-25 km, kakor še danes vozijo na progi Ormož-Murska Sobota; 3. lokalna železnica najnižje vrste Krapina-Zabok Krapinske Toplice pelje sicer skozi po ravnem svetu z največjo strmino 2%, ki pa ne more priti v poštev; kljub temu pa vozijo vlaki z isto brzo kot vozijo vlaki na konjiški železnici dasiravno ima ta proga pri Konjicah strmino do 10%. Vozovi smejo biti obteženi z največjo bruto težo 18.000 kg. 4. na zagorski progi Zabok Krapinske Toplice-Zaprešić vozijo vlaki z največjo brzo 35 km. Tovorni vozovi smejo biti obteženi z največjo bruto težo 2400 kg; 5. Med Zaprešičem in Zagrebom vozijo zagorjanski vlaki po železnici Zidani most-Zagreb. Kar se tiče potniškega prometa, naj služi sledeči primer: Potnik se vozi z jutrajšnjim vlakom iz Maribora čez Grobelno-Krapino v Zagreb. Odhod iz Maribora gl. kl. ob 5.30 jutraj, prihod v Grobelno ob 6.52. Ker se vozi red na glavni progi Ljubljana-Maribor

najbrž bistveno ne bo spremenil, bo čakal potnik do prihoda Ljubljanskega osebnega vlaka, ki prihaja v Grobelno ob 8.11 tj. 1.33. Odhod iz Grobelnega ob 8.25 jutraj, prihod v Rogatec 9.30 dopoldne; odhod iz Rogatca ob 9.40 dopoldne; prihod v Krapino 10.35, odhod iz Krapine 10.45, prihod v Zabok Krapinske Toplice 11.40. V Zaboku je zveza na zagorski vlak, ki prihaja v Zagreb glav. kol. ob 13.20.

Torej ni dvoma, da se bomo Mariborčani vozili v Zagreb še dolgo čez Zidani most, ker bomo sicer na 12 km daljši progi prišli za 2 ure 45 min. prej na svoj cilj.

Novi madžarski knez-primas

S smrtjo starega kneza-primasa Csernocha pred par meseci je nastala velika skrb v krogu madžarskih monarhistov sploh, posebno pa še v posameznih strujah madžarskega legitimizma. Po stari madžarski tradiciji ne more nihče sedeti na madžarskem prestolu, če ga ni ustoličil sam knez-primas. Razumljivo je, da so vsi pretendenti na madžarski prestol hoteli svojega človeka spraviti do knez-primaske časti. Najmanj od treh strani so hitele v Vatikan deputacije v prilog svojih nadškofijskih kandidatov. Za kneza-primasa je pa Vatikan imenoval sedaj benediktinca dr. Justiniana Seredyja, o katerem nobena monarhistična struja ne ve, kam spada. Seredy je bil v Rimu že od l. 1920., ko je bil pridržen madžarskemu poslanstvu kot referent za cerkvene zadeve. Pozneje je postal pri Vatikanu referent za delovanje madžarskih škofij in se sploh ni več vrnil domov. Vatikan ga je gotovo sedaj imenoval zato, da bi katolikom držav Male antante pokazal svojo nevtralnost. Zanimivo je to, da je tudi novi madžarski cerkveni vladika slovaškega pokolenja. Pokojni Csernoch je postal pozneje hud nasprotnik Slovanov. O dr. Seredyju pa v tem pogledu še ni ničesar znanega. Na vseučilišču je še nosil svoje slovaško rodbinsko ime Sapuček ter se je šele pozneje madžariziral. Njegova mati še danes ne zna madžarski ter živi s svojo hčerko, ki je češkoslovaška državna uradnica, v Djaokvcu na Slovaškem. Novi knez-primas je sicer madžarski monarhist, a posamezne struje bodo imele mnogo dela in skrbi, predno se bo dognalo, v katero spada.

Obrtniške organizacije v Mariboru

Na lepo obiskanem zborovanju Gospodarsko političnega društva za I. okraj je imel v pondeljek zvečer g. Založnik zanimivo predavanje, kakršnih ne čujemo dosti v Mariboru. Predavatelj je podal temeljito in izčrpno sliko življenja našega obrtništva v najrazličnejših organizacijah, zlasti zadrugah naše oblasti. Pokazal je, kako napredujejo Slovenci povsod, kjer se količkej zanimajo za delo v svojih zadrugah in kako vladajo nemškutarji v onih zadrugah, kjer so naši obrtniki malomarni, četudi imajo večino v društvu.

V naslednjem le nekaj zanimivih števil in obrtniške statistike: v vsej oblasti imamo 22 obveznih obrtniških organizacij, 20 obrtniških v ožjem pomenu in 2 trgovski. Od prvih jih je 7 lokalnih, mariborskih, in sicer: gostilničarska, kovinarska, krojaška in stavbna zadruga. V navedenih je včlanjenih 610 Mariborčanov.

Razširjenih sreskih zadrug je v naši oblasti 5. Tu niso samo mariborski obrtniki včlanjeni, ampak iz vsega sreza, in sicer so to zadruga izvoščkov, kovačev, mesarjev, pekov in mizarjev. Od vseh 444 članov je 240 Mariborčanov. Okolica ima dvojje zadrug, na Pobrežju gostilničarsko, na Teznu skupno obrtno. Obe imata 648 članov.

Dalje imamo 6 obrtnih organizacij za vso oblast: dimnikarsko, urarsko, tesarsko, zidarsko, brivsko in slaščičarsko s skupnim številom članstva 422, od katerih je 322 Mariborčanov. Vse dosedaj navedene zadruge imajo 2124 članov, od teh 905 Mariborčanov.

Oba trgovska gremija sta najmočnejši organizaciji v Mariboru. Imata od 1152 članov 740 Mariborčanov, ki imajo svoj gremij, med tem ko tvorijo drugo organizacijo ostali trgovci celega sodnega okraja mariborskega.

V vseh mariborskih obveznih obrtnih in trgovskih organizacijah je 3276 članov, od teh 1690 Mariborčanov.

Šest organizacij je še izrazito nemškutarskih. Zadruga slikarjev n. pr. ima še danes edina nemška pravila. Prostovoljne organizacije niso nič manj važne, a žal več ali manj ne kažejo potrebne delavnosti. Tu imamo Splošno zvezo obrtnih zadrug, Slovensko obrtno društvo, Trgovsko društvo, od katerih družji vsaka po okoli 80 članov, samih narodno zavednih trgovcev in obrtnikov.

Slične organizacije so: Obrtniška samopomoč s 500 člani, Trgovska samopomoč, Trgovska bolniška blagajna za mojstre, Mizarska nakupovalna zadruga in Čevljarska produktivna zadruga.

Narodna zavednega članstva je v vseh naštetih organizacijah bora četrtina...

Kmetijski in gospodinski pouk v mariborski oblasti

Gre predvsem za kmetijsko-nadaljevalne tečaje, za šoli odrasle kmečke fantje na osnovnih šolah, ki trajajo pet zimskih mesecev, po šest ur na teden. Takih tečajev je bilo v pretečenem šolskem letu v oblasti 12, za tekoče šolsko leto jih je bilo prijavljenih 30. Kmetijsko ministrstvo je prvotno obljubilo za vzdrževanje teh tečajev 30.000 dinarjev, nakazalo pa samo 20.000 dinarjev. Oblastna skupščina je vstavila v to svrhu v svoj letošnji proračun 84.000 dinarjev. Taki tečajji se morejo vršiti seveda samo na onih šolah, kjer je vsaj po eden strokovno usposobljen učitelj. Da se število takih učiteljev čim najbolj in čim najhitreje pomnoži, se je pričelo letos s prirejanjem kmetijskih tečajev za učitelje. Prvi tak tečaj se je vršil v letošnjih velikih šolskih počitnicah na kmetijski šoli v Sv. Juriju ob južni železnici. Tečaj je bil dobro obiskan in je končal z lepim uspehom. Nedvomno, da pomeni lep korak naprej v razvoju našega kmetištva. Tudi za ta tečaj je votirala oblastna skupščina letos 32.000 Din.

Kmetijsko-gospodarski pouk se je širil po našem podeželju s prirejanjem 10tedenskih potujočih tečajev, ki imajo namen, da izobrazijo naša kmečka dekleta za dobre gospodinjice. Kmetijsko ministrstvo je podprlo prirejanje tečajev z zneskom 25.000 dinarjev. V letu 1927. je bilo

do meseca novembra šest takih tečajev, in sicer v Ormožu od 18. I. do 3. IV. (21 deklet), v Novi cerkvi od 3. II. do 10. IV. (16 deklet), v Ormožu od 19. IV. do 18. VI. (19 deklet), v Kokarjih od 2. V. do 10. VII. (18 deklet), v Svetinjah od 11. VII. do 5. VIII. (17 deklet) in v Mozirju od 22. VIII. do 30. X. (17 deklet). Tečajji obiskani torej skupno od 128 kmečkih deklet, so povsod zelo lepo uspeli in raste zanimanje za te tečaje med kmečkim ljudstvom vedno bolj. Tako je upati, da se bo število teh tečajev še pomnožilo, zlasti še, ker je tudi oblastna skupščina sklenila podpirati njih prirejanje in je že v letošnjem proračunu v ta namen votirala znesek 50.000 Din.

Kmetijski potovalni pouk v obliki nedeljskih predavanj in kratkih tečajev, obdržavajo oblastni kmetijski referenti za vso oblast, v posameznih srezih pa sreski ekonomski. Zanimanje za predavanje je med kmečkim ljudstvom začelo naraščati. Žalibog je dajala država na razpolago tako malenkostna sredstva za potovanja, da je bil pouk omejen le na najnižjo mero. Tudi to bo naloga oblastne samouprave, da se čim najbolj udeleži s podpiranjem strokovnjakov za poučanje potovanja. V letošnjem oblastnem proračunu so že v to svrhu postavke: za predavanja 60.000 Din in za 15 dvodnevni tečaje 15.000 Din.

Sport

ISSK Maribor — nogometna sekcija. Drevi ob 20. gimnastične vaje mladine, rezerve in prvega moštva. Copate je prinesli s seboj. Vežbanje je obvezno. — Načelnik.

Sokolstvo

Telovadba starejšega članstva sokolskega društva v Mariboru se prične redno zopet jutri v sredo dne 7. decembra običajnem času v gimnazijski telovadnici. Prostor je zakurjen. Pozivam brate k točni in polnoštevilni udeležbi. — Podnačelnik.

Poštna znamka zadnjega carja

Zadnji ruski car Nikolaj II. je bil tudi neke vrste filatelist in je njegova zbirka že radi tega mnogo vredna, ker vsebuje kompletne izdaje nekdanjih ruskih poštinih znamk, ki so danes med filatelisti le še v posameznih primerih. Tako n. pr. jubilejne znamke, ki so bile izdane leta 1913. povodom 300letnice Romanovske vladarske hiše. Znamke so zbrane v treh velikih albumih, katere je baje car ob revoluciji vzel v preganstvo s seboj in katere je še pravočasno izročil v varstvo nekemu carističnemu oficirju. Ta oficir je znamke prinesel v London in jih tam prodal. Sedaj bodo vsi trije albumi v Londonu prodani na dražbi.

Kako se dobi vsaka stava pri dirkah

Prebivalstvo Porenja se z visokimi stavami mnogo udeležuje pariških raznovrstnih dirk. V Düsseldorfu je sprejemna radio-postaja, ki dobiva od oddajne radio-postaje na Eifflovem stolpu v Parizu izide vseh dirk in tekem. V zadnjem času so pa vsi postali pozorni na neke ljudi iz Kölna, ki so že dalje časa visoko stavili ter vse stave tudi dobili. Preiskava je ugotovila, da so morali ti ljudje imeti lastne radio-postaje, da so dobili izide tekem nekaj minut pred oblastno koncesionirano družbo. Prebrisani sleparji so na neki način zvedeli, da radio-postaja v Parizu od 14. ure 10 min. do 15. ure 30 minut ne oddaja izidov dirk, ker ima teh dvajset minut rezerviranih za oddajo vremenskih poročil. Po svojih postajah so imeli poročila o tekmah najmanj 8 minut poprej ter so še lahko vedno visoko stavili na vsem drugim neznane zmagovalce. Na ta način so zaslužili ogromne vsote.

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Maksim Gorki:

Otroška leta

52 Poslovenil dr. I. D.

»Ali si se po psaltru naučil? Kdo te je učil? Dobri dedek, kaj ne? Ali je hud? Ni mogoče. Potem si gotovo zelo neotesan?«

Začel sem jecjati, pa rekel — da. Učitelj in pop sta gostobesedno potrdila moje priznanje, škof ju je poslušal, povsili oči, nato je vzdihnil in rekel:

»Glej, kaj pripovedujejo o tebi, — ali si slišal? Nu, pojdi sem!«

Položil mi je roko na glavo, ki je dišala po cedrinem lesu, in je vprašal:

»Zakaj si neotesan?«

»Dolgočasno je učiti se.«

»Dolgočasno? To, bratec, ni res. Ko bi ti bilo dolgočasno učiti se, — bi se učil slabo, učitelja pa pričata, da se dobro učiš. To se pravi, da mora biti drug vzrok.«

Vzel je izza pazduhe majhno knjižico in zapisal:

»Pješkov, Aleksej. Tako. Toda vendar bi se malo zdržal, bratec, in ne kljuboval preveč! Malo — lahko, če pa je preveč, postane ljudem nadležno! Ali ne govorim prav, otroci?«

Množica glasov je veselo odgovorila:

»Prav.«

»Vi drugi ne kljubujete preveč?«

Otroci so se muzali in zavpili:

»Ne. Tudi zelo. Zelo!«

Škof se je naslonil nazaj na stol, me pritisnil k sebi in začudeno dejal, tako, da so se vsi — tudi učitelj in pop — zasmejali:

»To je čudovito, dragi moji, tudi jaz sem bil v vaših letih velik neotesanec! Kako je to, dragi?«

Otroci so se smejali, on pa jih je povpraševal, spretno plašil vse, ukazal, naj drug drugega izprašujejo in vedno bolj večal veselost.

»Lepo je z vami, neubogljivci, toda čas je, da grem!«

Dvignil je roko, zavihal rokav proti rami, prekrižal vse s širokim zamahom in dal blagoslov:

V imenu Očeta in Sina in svetega Duha, blagoslovjam vas za lepe uspehe! Zbogom.«

Vsi smo zavpili:

»Zbogom, vladika! Pridite zopet!«

Mahaje s klobukom, je govoril:

»Pridem, pridem! In pripeljem vam knjižico!«

Ko je šel iz razreda, je rekel učitelju:

»Izpustite jih domov!«

Popeljal me je za roko v vežo, se tiho sklonil k meni in dejal:

»Ti pa — zadržuj se, velja? Glej, jaz razumem, zakaj kljubuješ! Nu, zbogom, dragi moji!«

Zelo sem bil razburjen, neko posebno čustvo mi je kipelo v prsih in celo ko me je učitelj, izpustivši razred, vstavil in mi začel govoriti, da moram biti sedaj bolj tih kakor voda, bolj nizek kakor trava, sem ga poslušal z zanimanjem in rad.

Pop je oblačil kožuh in prijazno rekel:

»Od sedaj naprej moraš biti navzoč pri mojih nalogah! Da. Moraš. Toda — se deti moraš mirno. Da. Mirno.«

Moj položaj v šoli se je zboljšal, — doma pa se je dogodila grda dogodka: ukradel sem materi rubel. To je bil prestop, ne da bi ga bil preje zamislil: nekega večera je mati nekam odšla ter pustila mene doma pri otroku; ker sem se dolgočasil, sem odprl eno izmed otmovih knjig in v njej sem zagledal dva bankovca, enega za deset in enega za rubel. Knjige nisem mogel razumeti, zaprl sem jo in nenadoma začel premišljevat, kaj bi mogel kupiti za rubel, ne le »Svete zgodbe«, ampak gotovo tudi knjigo o Robinzonu. Da je tako knjigo dobiti, sem nedavno prej zvedel v šoli; nekega mizlega dne sem med odmorom pripovedoval dečkom pravljice, tedaj pa me je eden izmed njih prezirljivo zavrnil:

»Pravljice — to je neumnost, a Robinzon, to je resnična povest.«

Našlo se je še nekaj dečkov, ki so brali Robinzona, vsi so hvalili to knjigo; mene je bolelo, ker jim babičina pravljica ni bila všeč, in tedaj sem sklenil, da preberem Robinzona, da bi ravnotako mogel reči o njem — da je neumnost!

Drugi dan sem prinesel v šolo »Svete zgodbe« in dva raztrgana zvezka Andersenovih pravljic, tri funte bele kruha in funt klobase. V temni, majhni prodajalnici pri Vladimírski cerkvi je bil tudi Robinzon, drobna knjižica v žoltil platnicah; na prvem listu je bil naslikan bradat človek v kosmati kučmi, z zverinsko kožo na plečih, — to mi ni ugajalo, pravljice pa so bile tudi po vnaniščini mile, ne glede na to, da so bile raztrgane.

Med daljšim odmorom sem razdelil z dečki kruh in klobaso, nato smo začeli brati čudovito pravljico o slavčku — nankrat je vse zgrabila za srce.

»Na Kitajskem so vsi prebivalci — Kitajci, tudi sam cesar je Kitajec, — spominjam se, kako prijetno me je osupnil ta stavek s svojo preprosto, veselo, smešno polno muziko in še z nečim drugim, čudovito lepim.

Vsega o slavčku nisem mogel prečitati v sobi, ni bilo časa, ko pa sem prišel domov, je stala mati pri ognjišču s ponovo v roki in pekla jajca; s čudnim, zamolklim glasom me je vprašala:

»Ali si ti vzel rubel?«

»Vzel; tukaj so — knjige...«

Nabila me je s ponvijo zelo hudo, Andersenovi knjižici pa je odnesla in jih nekam skrla za vedno, kar je bilo zame hujše od udarcev.

Nekoliko dni nisem šel v šolo, med tem časom pa je moral očim pripovedovati o moji tatvini svojim tovarišem, ti — svojim otrokom, eden izmed njih je prinesel to zgodbo v šolo, in ko sem se prišel učiti, me je sprejel nov priimek — tat. Kratko in jasno — pa nepravilno: saj nisem tajil, da sem bil vzel rubel. Poskušal sem jim to pojasniti, toda niso mi verjeli; tedaj sem ušel domov ter povedal materi, da v šolo ne pojdem več.

Sedela je pri oknu, zopet noseča, siva, z brezumnimi, zaskrbljenimi očmi in je pitala brata Sašo ter gledala name z od-

prtimi ustmi kakor riba.

»Lažeš«, je tiho rekla. »Nihče ne more vedeti, da si vzel rubel.«

»Pojdi tja in vprašaj!«

»Sam si izblebetal. Nu, povej — če sam? Poglej, jaz sama poizvem jutri, kdo je prinesel to reč v šolo!«

Imenoval sem ji učenca. Njen obraz se je žalostno zgubil, začela je točiti solze. Odšel sem v kuhinjo, legel na svojo posteljo, ki je bila postлана za pečjo na zabojih; ležal sem in poslušal, kako je v sobi tiho jokala mati:

»Moj Bog, moj Bog...«

Nisem mogel ležati v protivnem smradu po segrelih, mastnih cunjah, vstal sem, šel na dvorišče, toda mati je zakričala:

»Kam greš? Kam? Pojdi k meni!«

Potem sva sedela na tleh, Saša je ležala materi na kolenih, grabil po gumbih njene obleke, se priklanjal in govoril:

»Ub, — kar je pomenilo: gumb.

Pritisnil sem se k materi, ona me je objela in rekla:

»Mi smo revni, za nas je vsaka kopejka, vsaka kopejka...«

Ni dogovorila, kar je hotela povedati, stiskala me je k sebi z vročo roko.

»Ta podlež... podlež!« je nenadoma izpregovorila besede, katere sem bil nekoč že slišal iz njenih ust.

Saša je ponovil:

»Oleži!«

To je bil čuden otrok: ne lepo zrastle, debeloglav, gledal je na vse okrog s prekrasnimi modrimi očmi, s tihim nasmeškom, in kakor da bi nečesa pričakoval. Govoriti je začel nenavadno zgodaj, nikoli ni jokal in je živel v nemotenem stanju tihega veselja. Bil je slaboten, komaj, da je lezel, in zelo se je radoval, kadar me je videl; iztegoval je roke k meni, rad je mečkal moje uhlje z majhnimi, mehkiimi prstki ki so dehteli po vijolicah. Umrl je nepričakovano, ne da bi bil kaj bolan, še zjutraj se je tiho radoval kakor vedno; zvečer pa je že ležal na mrtvaškem odru. To se je zgodilo kratko po rojstvu drugega otroka. Nikolaja.

Mati je storila, kar je obljubila: v šoli sem zopet vse dobro napravil, toda znova me je vrglo k dedu.

Ko sem nekoč v času večernega čaja prišel z dvorišča v kuhinjo, sem začul materin krik:

»Jevgenij, jaz te prosim, prosim...«

»Ne-um-nosti!« je rekel očim.

»Toda, saj vem, — k njej greš!«

»N-nu?«

Nekoliko trenutkov sta oba molčala, mati je zakašljala in rekla:

»Kakšen podel lopov si ti...«

Slišal sem, kako jo je udaril, planil sem v sobo in videl, ko se je mati, klečeč na kolenih, uprla z lakti in s hrbtom ob stol, izbočila prsi in nagnila nazaj glavo, hropeče in strašno žarela v oči, on pa jo je, oblečen v novo uniformo, suval v prsi s svojo dolgo nogo. Pograbil sem nož na mizi, ki je imel koščen ročaj udeležen v srebro — z njim smo rezali kruh, in to je bila edina stvar, ki je še materi ostala po smrti mojega očeta — pograbil sem ga in z vso silo sunil z njim očima v bok.

K sreči je še mati ob pravem času sunila Maksimova proč, nož je spodrsnil po boku, široko razparal uniformo in le opraskal kožo. Očim je zbežal iz sobe, držeč se za bok, mati pa me je zgrabila, me privzdignila in me tuleč treščila na tla. Odsel me je očim, ko se je vrnil z dvorišča.

Pozno zvečer pa, ko je vendarle odšel iz hiše, je prišla mati k meni na peč, me skrbno objela, poljubila in zajokala:

»Odpusti, jaz sem kriva! Ah, dragi moji, kako si mogel z nožem?«

Cisto naravnost in dobro se zavdajoč tega, kar sem govoril, sem ji rekel, da zakoljem očima in samega sebe tudi. Mislim, da bi res naredil to, ali vsaj poizkusil. Še sedaj vidim to podlo, dolgo nogo, vidim jo, kako gre po zraku in sune s konico čevlja žensko v prsi. Mnogo let pozneje je nesrečni Maksimov pred mojimi očmi umiral v bolnišnici, jokal sem, ko sem videl te njegove motne in ugašajoče, lepe, nemirne oči; toda tudi v tistem težkem trenutku, pri vsej bridkosti v svoji duši, nisem mogel pozabiti, kako je bil suval z nogo mojo mater.

(Dale prihodnjič.)

Kupite železniške vozne karte v biljetarni, Putnika v Mariboru, Aleksandr. 35

Mali oglasi služijo v posredovalne in socialne namene občinstva: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek Din 5—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek Din 10—

Snežni čevlji, galoše vseh najboljših svetovnih znamk po brezkonkurenčnih cenah pri Jos. Moravec, Maribor, Slovenska ul. 12. Popravila se sprejemajo. 27a

Skisane zelinate glave za sarmu priporoča M. Berdajs, Trg Svobode. 1774

Prodaj vlak št. 1. obstoječ iz stroja in 2 vagonov, ter monakovsko sestavno omarico. 1863

Trije lepi pisarniški lokali z velikim skladiščem, kletjo in podstrešjem se oddajo. — Plinska in električna razsvetljava upeljana. — Vprašati: Slovenska ul. 8 I. 1864

Tirolski loden za

smučarske kroje

se dobi pri tvrdki

Franjo Maier, Maribor, Glavni trg 9.

Primerna in praktična

BOŽICNA darila

dobite pri

1716

Slavko Černetič, Aleksandrova 23
Moda, galanterija, parfumerija, pletenine, perilo itd.

Kontoristinja

1865

ev. začetni, zmožna hrvatskega in nemšk. jezika, strojepisja in stenografije, se sprejme. Perfektno znanje hrvatskega jezika pogoj. Pisane ponudbe na upravo lista pod »Takoj«

Zahvala

Ob prebriski izgubi našega iskrenotjubega soproga, očeta itd., gospoda

Jakoba Pelcl

nadstražnika v p.

smo prejeli toliko dokazov sočutja, da se moramo tem potom vsem najpriskrčnejše zahvaliti.

Posebno zahvalo pa smo dolžni gosp. polic. nadsvetniku Kerševanu ter gosp. polic. nadsvetniku Pestevšku, gg. kolegom pokojnika ki so se udeležili korporativno pogreba in ga ponesli k prezgodnjemu grobu, slav. pevskemu društvu »Jadran« za v srce segajoči žalostinki, godbi sl. društva želez. delavcev in uslužbencev, vsem ki so obsuli zadnji dan nepozabnega rajnika z nežnim cvetjem ter vsem onim mnogim, ki so spremili dragega umrlega na njega zadnji poti.

1867

Globoko žalujoči ostali.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja povodom prebriske izgube našega nena-domestljivega soproga oziroma očeta itd. gospoda

Avgusta Rijavec

nadstražnika v p.

izrekamo vsem našo najpriskrčnejšo zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo gosp. polic. nadsvetniku Kerševanu, g. polic. nadsvetniku Pestevšku, gg. kolegom za korporativno udeležbo pri pogrebu, slav. pevskemu društvu »Jadran« za v srce segajočo žalostinko, darovalcem krasnega cvetja, godbi sl. društva železničarskih delavcev in uslužbencev, ter vsem onim, ki so nam na ta ali oni način skušali tešiti našo neizmerno bol.

1866

Globoko žalujoči ostali.